

Afdeling **Beleid en Programmering**
Onderwerp **overdracht Synagoge aan de Stichting Oude Groninger Kerken**

Bezoekadres
Europaweg 8

Postadres
Postbus 268
9700 AG Groningen

E-mailadres
info@ocsw.groningen.nl

Website
www.groningen.nl

Aan de leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

GRIFFIE	
reg.nr.	GR08.1764309
ingek.	20 NOV 2008
class.	-2.07.51
te beh. door:	GR
kopie gez. aan:	dagmail 21/11

Telefoon (050) 367 62 42 Bijlage(n)

Ons kenmerk OS 08.1749950

Datum **20 NOV 2008** Uw brief van

Behandeld
door

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief willen wij u informeren over de overdracht van het pand van de Folkingestraat Synagoge aan de Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK). De overdracht betekent dat het beheer en onderhoud van het pand voortaan goed geregeld is, onder meer omdat we ook een structurele bijdrage leveren aan het dagelijks onderhoud en beheer en een incidentele bijdrage van € 250.000 voor groot onderhoud en restauratie. Ook de provincie Groningen levert een bijdrage voor dat doel. De positie van de Joodse gemeente blijft ongewijzigd: men blijft op dezelfde manier gebruik maken van de synagoge. De Stichting Folkingestraat Synagoge verzorgt nu onderhoud, beheer en culturele activiteiten. Na de overdracht zal deze stichting zich concentreren op de culturele activiteiten.

De overdracht is besproken met alle betrokken partijen, inclusief de Joodse gemeente; allen zijn blij met de bereikte oplossing.

achtergrond

Groningen kent al vanaf de zestiende eeuw een joodse gemeenschap. In de negentiende eeuw groeit die gemeenschap en wel zodanig dat er een nieuwe, grotere synagoge nodig is. In 1906 verrijst een nieuw gebouw van de hand van architect Tjeerd Kuipers. Na de oorlog is de joodse gemeente als gevolg van het nazigeweld gedecimeerd. De synagoge wordt verkocht en er komt een wasserij in het gebouw die twintig jaar later de deuren weer sluit. Vanuit de Groninger bevolking en de Joodse gemeente komen er dan verontruste geluiden over de toekomst van het gebouw. Dat leidde in 1975 tot de oprichting van de Stichting Folkingestraat Synagoge met als doel de restauratie van het pand. Dat doel werd een jaar later bereikt toen de gemeente Groningen de synagoge aankocht en van 1978 tot eind 1981 omvangrijk liet restaureren.

Op 29 november 1981 werd de synagoge opnieuw ingewijd nadat de Joodse Gemeente besloten had er weer diensten te houden.

Het gebouw is tot op de huidige dag eigendom van de gemeente Groningen. Bij de aankoop van het gebouw is afgesproken dat gemeente en provincie ieder voor 50% bijdragen in de exploitatielasten en dat de Stichting Folkingestraat Synagoge verantwoordelijk is voor alle onderhoud binnen en buiten.

De Stichting Folkingestraat Synagoge functioneert als een verbinding tussen de overheid, diverse culturele activiteiten en de plaatselijke Joodse gemeente. De Stichting treedt op als organisator van activiteiten, beheerder van het gebouw en als verhuurder van het pand, onder meer aan de Joodse gemeente. De religieuze en sociale bijeenkomsten van de Joodse gemeente hebben prioriteit boven culturele activiteiten.

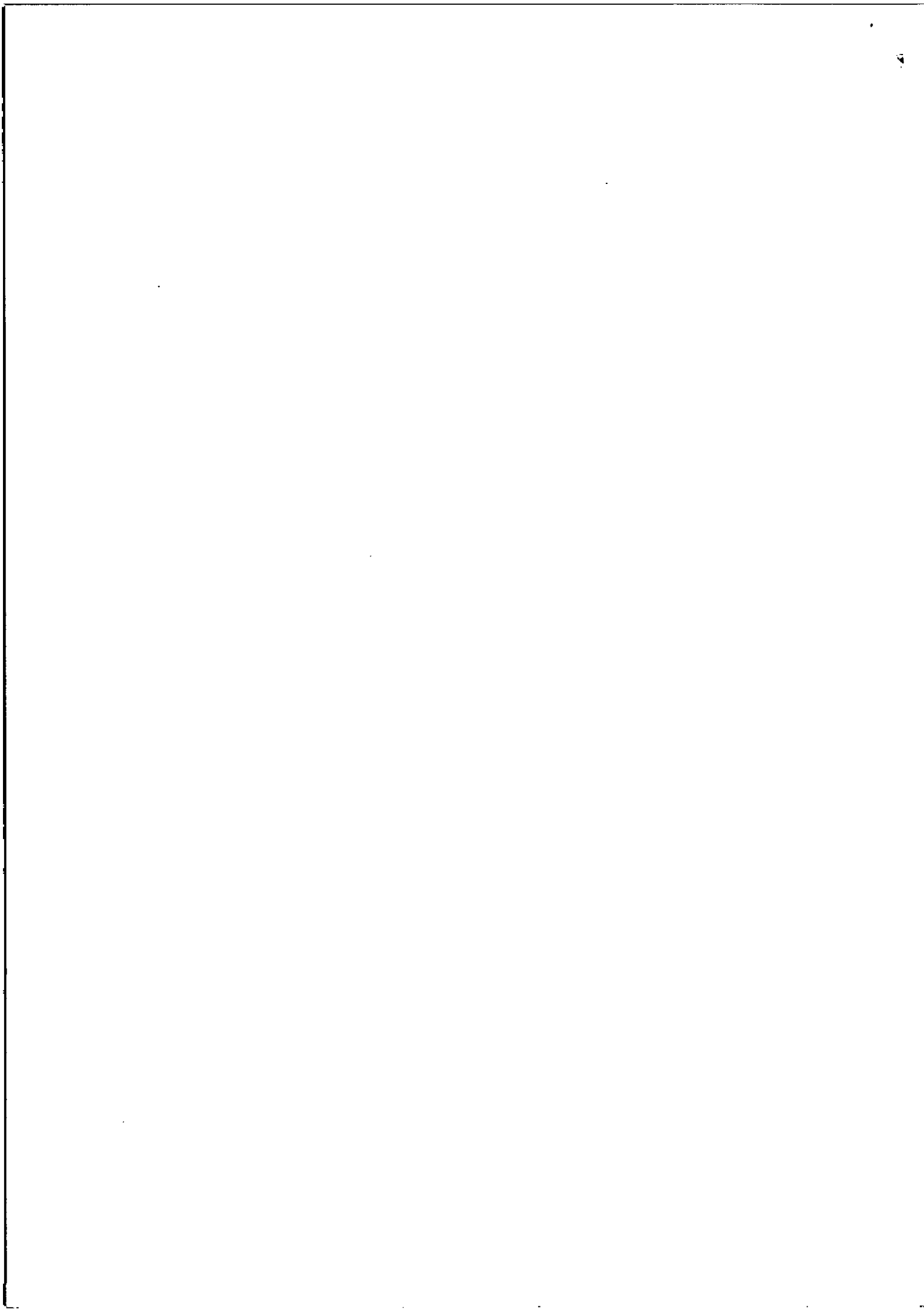
Het groot en klein onderhoud is dus een zaak voor de Stichting Folkingestraat Synagoge die daartoe uit de subsidiemiddelen een onderhoudsreserve in stand houdt. De bijdrage in de exploitatie van de gemeente Groningen is met cultuurnota *In het oog, in het hart* vastgesteld op € 20.400 voor de periode 2005-2008.

Het wasserijverleden van het gebouw heeft ook in de grond sporen nagelaten. Met name chemische reinigingsmiddelen zijn in de grond gesijpeld. De vervuiling is ernstig, maar lijkt stabiel te zijn. In de zomer van 2007 hebben we opdracht gegeven de vervuiling verder te monitoren.

Bij de asbestinspectie van gemeentelijke panden in 2007 is in de synagoge op vier plekken asbestmateriaal aangetroffen. In het kader van de asbestinventarisatie van de panden van de Dienst OCSW hebben we uw raad voorgesteld de kosten van het onderzoek en van de sanering van de categorie 2 gevallen (waaronder dus de synagoge) te financieren uit de bij de rekening 2007 in te stellen bestemmingsreserve saneringskosten vastgoed cultuur, sport en welzijn.

waarom nu overdracht?

Het bestuur van de Stichting Folkingestraat Synagoge heeft aangegeven dat het lastig is nieuwe, bekwame bestuursleden te vinden die een (fors) deel van hun tijd vrijwillig ter beschikking willen stellen. Een deel van de huidige bestuursleden is inmiddels op leeftijd en zal binnen afzienbare tijd de taken neerleggen. Door de hogere eisen die worden gesteld ten aanzien van financiële verantwoording en het onderhoud van het gebouw vraagt het bestuurslidmaatschap niet alleen veel tijd, maar ook een uitgesproken expertise op bouwkundig terrein. Het onderhoud van de synagoge kent een grillig patroon. Er is sprake van ingewikkelde onderhoudskwesties, waarvoor

specialistische en professionele kennis noodzakelijk is. Inmiddels is de Stichting Folkingestraat Synagoge gestopt met het dagelijks onderhoud en heeft men aangegeven dat deze taak vanaf 1 januari 2008 bij de eigenaar van het gebouw, de gemeente Groningen, ligt.

We hebben de afgelopen jaren onderzocht in hoeverre de continuïteit gewaarborgd zou kunnen worden door overdracht van het onderhoud en het gebouw aan een instelling die een grote kennis heeft van het in stand houden van religieuze gebouwen: de Stichting Oude Groninger Kerken. Uit de gesprekken met alle betrokken partijen bleek dat een eventuele overname van het onderhoud en van het gebouw zelf zeer goed bespreekbaar zou zijn.

Op 14 februari 2005 heeft de Stichting Folkingestraat Synagoge een brief verstuurd aan ons college. Hierin geeft men aan dat het bestuur van de Stichting en de Joodse gemeente geen bezwaren hebben tegen overname van de synagoge door SOGK (inclusief het Rabbinaatshuis). De burgemeester heeft vervolgens in een gesprek met betrokkenen kennis genomen van de opvattingen van de Joodse gemeente en de Stichting Folkingestraat Synagoge omtrent overname. Daar bleken geen blokkades te liggen. Wél wil de Joodse gemeente de voorwaarde aan de eigendomsoverdracht verbinden dat, wanneer de SOGK failliet zou gaan of om andere redenen onduidelijkheid ontstaat over het eigendom van de synagoge, de gemeente opnieuw het eigendom zal overnemen.

Na overdracht van het pand kan de Stichting Folkingestraat Synagoge zich volledig richten op het verzorgen van tentoonstellingen en andere (culturele) activiteiten.

voorwaarden bij overdracht van de synagoge

We hebben over het voorstel om de synagoge over te dragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken uiteraard gesproken met de Nederlands Israëlitische Gemeente Groningen. Men gaf aan waarborgen te willen hebben over de status van het gebouw op het moment dat de Stichting Oude Groninger Kerken in financiële problemen zou komen of anderszins het pand zou willen vervreemden.

We gaan een dergelijke situatie voorkomen door op drie manieren voorwaarden te stellen aan de overdracht.

1. De gemeente Groningen krijgt van de Stichting Oude Groninger Kerken een recht van terugkoop.
2. We nemen in de overdrachtsakte op dat wanneer de Stichting Oude Groninger Kerken van plan zou zijn – om wat voor reden dan ook – het pand te verkopen, de stichting het pand als eerste aan de gemeente Groningen zal moeten aanbieden.

3. De grond blijft eigendom van de gemeente Groningen, dat is overigens voor de binnenstad een gebruikelijke constructie. We dragen alleen de opstallen over.

De Stichting Oude Groninger Kerken stelt de volgende voorwaarden:

1. Een bruidschat van circa € 500.000. Dit bedrag is gebaseerd op de bouwkundige situatie van de synagoge zoals aangetroffen door de bouwkundigen van SOGK;
2. Dekking van de kosten verbonden aan het eigendom, beheer en klein onderhoud;
3. De middelen om een fonds voor groot onderhoud op te bouwen;
4. De kosten die aan de overdracht verbonden zijn komen voor rekening van de verkoper, de gemeente Groningen.

Wanneer de Stichting Oude Groninger Kerken beheer en eigendom heeft, verandert de rol van de Stichting Folkingestraat Synagoge.

De Stichting Folkingestraat Synagoge is de gebruiker van het pand. De Stichting Folkingestraat Synagoge betaalt geen huur voor het gebouw en stelt de Joodse Gemeente Groningen in staat het gebouw zo lang mogelijk voor haar activiteiten te gebruiken tegen de huidige of niet meer dan trendmatig verhoogde huur.

De Stichting Folkingestraat Synagoge ontwikkelt (culturele) activiteiten die aansluiten bij de historie van het gebouw en het gebruik ervan door de Joodse gemeente.

De Joodse gemeente en de Stichting Folkingestraat Synagoge kunnen zich volledig vinden in een overdracht op deze basis.

verandering in subsidie

We verhelderen de situatie rondom het gebouw, bewerkstelligen een professioneel en adequaat beheer en waarborgen de toekomst van het gebouw en het cultureel en religieus gebruik daarvan.

Maar dat vraagt wel de dekking van een aantal incidentele en structurele kosten.

De provincie Groningen blijft de activiteiten van de Stichting Folkingestraat Synagoge subsidiëren.

De gemeente Groningen geeft na de overdracht van het gebouw een structurele subsidie van € 31.000 aan de Stichting Oude Groninger Kerken, geormerkt voor de synagoge.

Op deze wijze kan SOGK de eigenaarslasten financieren en het beheer en (klein) onderhoud van het gebouw dekken.

De huidige subsidie bedroeg € 21.000, daar komt het bedrag van € 10.000,- bij, dat met de gemeentebegroting 2008 structureel voor dit doel beschikbaar is gesteld.

Uw raad heeft in 2007 een incidentele bijdrage van € 250.000 beschikbaar gesteld. De helft van dat bedrag besteden we aan groot onderhoud van het gebouw op korte termijn (restauratie); de andere helft storten we in een apart fonds voor groot onderhoud van de synagoge bij de Stichting Oude Groninger Kerken. Binnen het jaarlijkse budget is er geen mogelijkheid om grote bedragen te sparen voor onderhoud in de toekomst.

De restauratie/groot onderhoud van de synagoge wordt op de volgende manier gedekt:

Provincie Groningen	125.000
Gemeente Groningen	125.000
Scholten/Kammingafonds	125.000
Stichting Folk. Synagoge	15.000
BRRM/BRIM	100.000
totaal	490.000

Draagvlak bij betrokken partijen

De overdracht, zoals die nu wordt voorgesteld, is uitvoerig besproken met alle betrokken partijen. Uw raad heeft een verhoging van de structurele subsidie met € 10.000 opgenomen in de begroting 2008 en heeft eerder al een incidentele bijdrage van € 250.000 beschikbaar gesteld. De provincie Groningen is akkoord met de constructie en heeft een bijdrage van € 125.000 beschikbaar gesteld.

De BRRM/BRIM-subsidie van € 100.000 is door de rijksdienst bevestigd. De Stichting Oude Groninger Kerken gaat akkoord met de overdracht in deze vorm en met de daarbij genoemde bedragen.

De Stichting Folkingestraat Synagoge gaat akkoord met de overdracht in deze vorm en met de bijdrage van € 15.000 uit de eigen reserve.

En tenslotte is ook de Nederlands Israëlitische Gemeente akkoord met de overdracht en de voorwaarden daarbij.

We hopen u op deze manier voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

